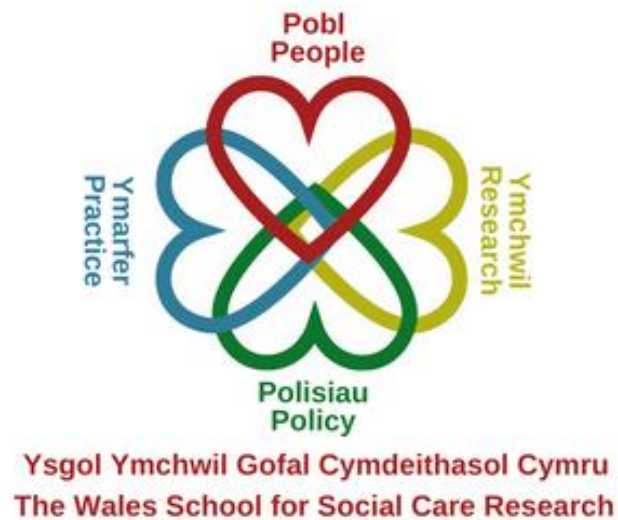

Ysgol Ymchwil Gofal Cymdeithasol Cymru

Dogfen Strategaeth

Cenhadaeth:

Bydd Ysgol Ymchwil Gofal Cymdeithasol Cymru yn cyfrannu at gydgyhyrchu parhaus o ran ymchwil ragorol ym maes gofal cymdeithasol sydd yn goleuo a chyfoethogi polisi ac ymarfer gofal cymdeithasol yng Nghymru er mwyn cael effaith gadarnhaol ar les pobl ar draws cwrs bywyd (yn blant, pobl ifanc ac oedolion).

Trosolwg

Mae'r ddogfen hon yn amlinellu'r Strategaeth ar gyfer cyfnod gweithredu cyntaf *Ysgol Ymchwil Gofal Cymdeithasol Cymru* a sefydlwyd gan Lywodraeth Cymru i gyfrannu at gryfder mewn ymchwil gofal cymdeithasol, gyda chymwysiaid yn y byd go iawn ac effaith gadarnhaol ar les pobl yng Nghymru. Mae'r Ysgol yn rhan o seilwaith ehangach Ymchwil Iechyd a Gofal Cymdeithasol Cymru, ac mae canolfan yr Ysgol wedi ei lleoli yng Ngholeg Gwyddorau Dynol ac Iechyd Prifysgol Abertawe. Mae datblygiad yr Ysgol yn ymateb i'r angen am dystiolaeth gredadwy ac amserol ym maes gofal cymdeithasol sy'n ymateb i anghenion sy'n parhau i wasgu o ran y boblogaeth a gwasanaethau, a materion ar gyfer pobl ar draws cwrs bywyd (h.y. plant, pobl ifanc ac oedolion). Gyda chylch gwaith Cymru gyfan, bydd yr Ysgol yn ymateb i natur ddiwylliannol ac economaidd-gymdeithasol unigryw Cymru, ac yn alinio gyda chyd-destun y polisi cyhoeddus Cymreig.

Mae cwrpas y Strategaeth yn gorwedd o fewn paramedrau canllawiau a bennwyd gan Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru, a sefydlodd nodau ac amcanion yr Ysgol. Mae'r canllawiau hyn yn nodi'n glir y bydd *Ysgol Ymchwil Gofal Cymdeithasol Cymru* yn sefydliad ag iddo ffocws Cymru gyfan, gan weithredu ar ryngwyneb y byd academiaidd ac ymarfer. Bydd yn adeiladu pontydd rhwng cynhyrchu gwybodaeth gofal cymdeithasol a pholisi ac ymarfer gofal cymdeithasol, yn cyfrannu at ddealltwriaethau o gwestiynau ymchwil critigol ym maes gofal cymdeithasol, a mwyhau ymchwil ragorol sydd yn ymateb iddynt. Mae cynnwys y cyhoedd ac ymgysylltu â hwy yn treiddio drwy holl waith yr Ysgol yn unol â gwerthoedd ac egwyddorion cyd-gynhyrchu.

Mae gan gyrff eraill yng Nghymru gyfrifoldebau cyfunion. Mae gan Gofal Cymdeithasol Cymru gyfrifoldeb deddfwriaethol dros "*Gefnogi datblygiad gallu ymchwil ac ymchwil gymhwysol a chynorthwyo llunwyr polisi yn lleol a chenedlaethol i ddatblygu ymarfer gorau*". Bydd yr Ysgol yn cydweithio'n agos gyda Gofal Cymdeithasol Cymru yn ei waith. Mae seilwaith Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru yn cynnwys canolfannau ymchwil sydd ag agendâu gofal cymdeithasol a swyddogaethau cefnogi ymchwil a datblygu. Mae prifysgolion Cymru hefyd yn cynhyrchu ymchwil gofal cymdeithasol, mobileiddiad gwybodaeth a meithrin gallu gydag arbenigedd penodol (e.e. WISERD (Sefydliad Ymchwil, Data a Methodoleg Gymdeithasol ac Economaidd Cymru), CASCADE (Canolfan Ymchwil a Datblygu Gofal Cymdeithasol Plant), a'r Ganolfan Heneiddio Arloesol (CIA)). Mae strategaeth yr Ysgol yn seiliedig ar y cysyniad o gydweithio gyda'r sefydliadau hyn er mwyn cefnogi a chryfhau ymchwil gofal cymdeithasol ar draws Cymru. Ni fydd yn dyblygu gweithgaredd ymchwil cyfredol.

Paratowyd y ddogfen Strategaeth hon gan yr Athro Fiona Verity gan adeiladu ar waith cyn-gyfarwyddwr yr Ysgol, Yr Athro Judith Phillips.

Darllen y ddogfen hon

Mae'r ddogfen Strategaeth hon yn drosolwg cynhwysfawr o nodau, amcanion a strategaethau'r Ysgol a bydd yn arwain gwaith yr Ysgol. Bydd dogfennau byr at ddefnydd y cyhoedd yn cyfathrebu cyfeiriad strategol yr Ysgol.

Trosolwg Strategol

Mae'r ddogfen Strategaeth hon yn amlinellu cenhadaeth, gwerthoedd a strwythur sefydliadol *Ysgol Ymchwil Gofal Cymdeithasol Cymru* a'r cynlluniau ar gyfer y cyfnod gweithredu cychwynnol. Mae'n dilyn yr ymagwedd a awgrymwyd yn Adroddiad Huxley ar Ymchwil Gofal Cymdeithasol, sef '*symud ymlaen ar sawl ffrynt ar yr un pryd*' [1 tud. 38]. Bydd yr Ysgol yn gweithio mewn tri maes:

1. Annog, hybu a hwyluso rhaglen o ymchwil gofal cymdeithasol sydd wedi ei strwythuro o amgylch 4 thema.
 - a. **Penderfynyddion cymdeithasol anghenion gofal** (ffactorau cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol sy'n effeithio ar ofal cymdeithasol);
 - b. **Atal ac ymyrryd yn fuan** (e.e. datblygu cymdeithasol ac ymyriadau yn y gymuned, cynllunio cymdeithasol, modelau integredig)
 - c. **Cyflawni gofal cymdeithasol** (e.e. trefniant y cyflawni, yr ymarfer, gwerthuso, partneriaethau, materion gweithlu);
 - d. **Strwythurau a pholisïau sefydliadol** (e.e. dyrannu adnoddau, integreiddiad, polisi cyhoeddus).
2. Mewn cydweithrediad â Gofal Cymdeithasol Cymru, Canolfan Cymorth Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru a darparwyr ymchwil gymdeithasol gyfredol, cefnogi meithrin gallu ymchwil mewn gofal cymdeithasol er mwyn cryfhau ymchwil a chryfhau galluoedd ymchwilwyr.
3. Cefnogi mobileiddiad gwybodaeth ymchwil ac ymgysylltiad â'r cyhoedd gydag ymchwil gofal cymdeithasol mewn cydweithrediad â'r sefydliadau a enwir uchod.

Beth fydd yr Ysgol yn ei gynnig?

Bydd yr Ysgol o fudd i ymarferwyr gofal cymdeithasol a'r sector gofal cymdeithasol o ran eu cynorthwyo i ddatblygu eu dyheadau ymchwil ac ymarfer ar sail tystiolaeth, a bydd o fudd i ddarparwyr ymchwil wrth eu cefnogi i ymgysylltu gyda'r sector gofal cymdeithasol i ddarparu ymchwil sy'n cyflawni gwahaniaeth gwirioneddol a pharhaus. Mae hyn yn cynnwys ansawdd gofal, a gwelliannau mewn meysydd blaenoriaeth a adnabuwyd. Bydd gweithgareddau'r Ysgol yn goleuo gwelliannau o ran cyflawni gofal cymdeithasol o ansawdd ar gyfer plant, pobl ifanc ac oedolion fel yr amlinellir yn *Neddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014* gyda'i ffocws ar lesiant, pobl, atal ac integreiddio.

Mae'r angen amlwg i barhau i gryfhau ymchwil gofal cymdeithasol pellgyrhaeddol o safon ar draws Cymru wedi ei ddogfennu'n eang. Mae adroddiadau niferus yn amlgu'r angen am wybodaeth i wella polisi ac ymarfer er mwyn diwallu'r anghenion a'r gofynion gofal cymdeithasol sydd ar gynydd, a chyfyngiadau presennol y tlodi o ran tystiolaeth, tangyllido a chefnogaeth sefydliadol anwastad sydd i ymchwil gofal cymdeithasol [1,2,3]. Dogfen semenol yw Adroddiad Huxley (2009), *Social Care Research Priorities and Capacity in Wales* sydd yn adrodd ar ymgynghoriad a dadansoddiad cynhwysfawr o ymchwil gofal cymdeithasol yng Nghymru. Mae'r adroddiad yma yn argymhell meithrin gallu ymchwil yn arweinyddiaeth 'lleoliadau academaidd ac ymarfer' ar gyfer ymchwil gofal cymdeithasol, a mwy o adnoddau ar gyfer ymchwil gofal cymdeithasol [1, p.v].

Mae cyd-destun ehangach pwysau demograffig ac economaidd-gymdeithasol a'r angen cynyddol am ofal cymdeithasol ochr yn ochr â disgwyladau sy'n tyfu, cyni a'r toriadau cysylltiedig i gyllidebau gofal cymdeithasol, cyfyngiadau amser a blaenoriaethau sy'n anghyson â'i gilydd i ymarferwyr yn creu heriau penodol i ofal iechyd. Hefyd, mae gan y byd academaidd (a yrrir gan y Fframwaith Rhagoriaeth Ymchwil) ac ymarfer (a yrrir gan werthuso ac ymarfer da) eu hagendâu, blaenoriaethau a Dangosyddion Perfformiad Allweddol gwahanol eu hunain ar gyfer ymchwil gofal cymdeithasol. Gall hyn greu sefyllfa e elwir gan Weisman yn 'fydysawdau cyfochrog' o brifysgolion, y sector polisi ac ymarfer a'r cyhoedd ehangach a all gael effaith ar gyfathrebu ymchwil yn effeithiol gan beri camgyfathrebu mewn meysydd ble mae galw am wybodaeth newydd a ffyrdd newydd o weithio [4]. Nod yr Ysgol yw mynd i'r afael â sefyllfa yma unwaith eto a symud ymlaen mewn modd sy'n adeiladu ar ymarfer cyfredol a chryfderau a momentwm ymchwil, yn ogystal â chreu dealltwriaeth newydd ym maes gofal cymdeithasol. Nodir hefyd y bu datblygiadau newydd ym maes ymchwil gofal cymdeithasol yng Nghymru ers Adroddiad Huxley.

Y cyd-destun polisi

Saif *Ysgol Ymchwil Gofal Cymdeithasol Cymru* yng nghyd-destun polisi cyhoeddus Llywodraeth Cymru sy'n cefnogi cryfhau gallu ymchwil mewn gofal cymdeithasol. Ymysg y 'themâu trawsffurfiol' allweddol a adnabuwyd gan bolisi Llywodraeth Cymru [5] mae: dull gweithredu sy'n canolbwyntio ar y dinesydd a chanlyniadau personol; cryfhau 'llais a dewis'; ailystyried asesu a rheoli gofal - gosod ymarfer proffesiynol o flaen biwrocratiaeth ormodol; dulliau gweithredu sy'n seiliedig ar asedau a chryfderau; yr agenda integreiddio iechyd a gofal cymdeithasol a datblygiad ymarfer rhyngbroffesiynol; cefnogi atal a lles mewn cymunedau amrywiol. Mae'r themâu yma yn ffurfio rhan o gyd-destun diwylliannol yr Ysgol.

Mae'r themâu trawsffurfiol uchod yma wedi eu corffori i fframweithiau polisi pwysig Llywodraeth Cymru sydd yn sail i'r Strategaeth hon ar gyfer ymchwil gofal cymdeithasol, yn eu plith:

- *Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy: Fframwaith Gweithredu (2011)* sy'n pwysleisio'r angen am dystiolaeth o ansawdd fel bo modd cyflawni'n canlyniadau gorau ar gyfer defnyddwyr gwasanaeth a gofalwyr a chryfhau ymchwil gofal cymdeithasol fel blaenoriaeth;
- *Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014* gyda phwyslais ar wasanaethau cymdeithasol integredig sydd yn grymuso, yn chwarae rôl ataliol, a yrrir gan ddinasyddion ac sy'n gweithio mewn partneriaeth. Bydd gweithredu'r Ddeddf yn peri canlyniadau ar gyfer y sector gofal cymdeithasol yng Nghymru
- *Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015* gyda ffocws ar gymunedau a gweithio'n gydgyssylltiedig;

- Gofal Iechyd Darbodus gyda phwyslais ar greadigedd, cyd-gynhyrchu a sail tystiolaeth ar gyfer ymarfer a pholisi.

Ymysg mentrau tebyg yn y Deyrnas Unedig mae'r *NIHR School for Social Care Research* yn Lloegr, partneriaeth rhwng prifysgolion blaenllaw a ariennir gan y *National Institute for Health Research*; yr *Institute for Research and Innovation in Social Services (IRISS)* a mentrau eraill yn Yr Alban, a'r *Northern Ireland Social Work Research Strategy (Health and Social Care Board)*.

Mae sefydliadau megis *Social Care Institute for Excellence (SCIE)*, *Making Research Count* (menter i ledaenu ymchwil cydweithredol yn y DU), *Research in Practice (RiP)* a *Research in Practice for Adults (RiPfa)* hefyd yn gweithio i feithrin gallu ymchwil gofal cymdeithasol a datblygu'r gwasanaeth a'r gweithlu. Fel sydd i'w fanylu yn y ddogfen Strategaeth hon, bydd Ysgol Ymchwil Gofal Cymdeithasol Cymru yn archwilio cysylltiadau a chyfleoedd i gydweithio gyda'r mentrau a nodir uchod.

Diffiniadau

Mae ystyron amrywiol i'r cysyniadau allweddol a ddefnyddir yn nogfen Strategaeth *Ysgol Ymchwil Gofal Cymdeithasol Cymru*. I ddiben y Strategaeth hon defnyddir y diffiniadau canlynol.

Llesiant

Mae *Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014* yn diffinio Llesiant yn y modd canlynol:

Ystyr "Llesiant" yw Llesiant mewn perthynas ag unrhyw un neu rai o'r canlynol:

- (a) iechyd corfforol, iechyd meddwl a Llesiant emosiynol;
- (b) amddiffyn rhag camdriniaeth ac esgeulustod;
- (c) addysg, hyfforddiant a gweithgareddau hamdden;
- (d) perthnasoedd domestig, teuluol a phersonol;
- (e) cyfraniad a wneir at y gymdeithas;
- (f) sicrhau hawliau a hawlogaethau;
- (g) Llesiant cymdeithasol ac economaidd;
- (h) addasrwydd llety preswyl. [6]

Cydgynhyrchu

Daw'r diffiniad canlynol o ddogfen Iechyd Cyhoeddus Cymru/Cydgynhyrchu Cymru '*A Wêl a Gred*'. Yn y ddogfen hon diffinnir cyd-gynhyrchu fel proses sydd yn "*galluogi dinasyddion a gweithwyr proffesiynol i rannu grym a chydweithio mewn partneriaeth gydradd, i greu cyfleoedd i bobl gael mynediad at gymorth pan fydd arnynt ei angen a chyfrannu at newid cymdeithasol*". [7] Wrth ddefnyddio'r dull cydgynhyrchu bydd yr Ysgol yn tynnu ar egwyddorion craidd Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru o ran ymgysylltiad ac ymglymiad ag ymchwil. Mae'r egwyddorion yma yn pwysleisio pwysigrwydd cynnwys y cyhoedd mewn modd ysturlon, yn seiliedig ar barch ac atebolrwydd o'r ddwy ochr, gan ddigwydd ar bob cam o'r broses ymchwil. Maent yn tynnu sylw at bwysigrwydd yr angen am dryloywder mewn perthnasau ymchwil ac ar gyfer strategaethau amrywiol i gynnwys y cyhoedd.

Datblygu Polisi ac Ymarfer wedi ei Gyfoethogi gan Dystiolaeth (DEEP)

Bydd gwaith yr Ysgol yn cael ei oleuo gan y dull o Ddatblygu Polisi ac Ymarfer wedi ei Gyfoethogi gan Dystiolaeth (DEEP). Mae'r dull yma yn ymagwedd werthfawrogl, gydweithredol a democrataidd tuag at ddarganfod, archwilio a defnyddio ymchwil ochr yn ochr â gwybodaeth gyd-destunol i ddatblygu gwasanaeth a gweithlu.

Meithrin gallu ymchwil

Mae meithrin gallu ymchwil yn broses ddeinamig dros amser, sy'n adeiladu ar yr hyn sy'n gweithio'n dda er mwyn cryfhau ymchwil perthnasol o ansawdd sydd yn gwneud gwahaniaeth i bolisi ac ymarfer. Mae hyn yn cynnwys creu'r gallu i ymchwil i ymateb i egin-faterion ac anghenion. Yn *Ysgol Ymchwil Gofal Cymdeithasol Cymru* bydd meithrin gallu yn digwydd ar dair lefel gydberthynol:

- a) *Cryfhau Gwybodaeth a galluoedd unigol* i ddefnyddio tystiolaeth ymchwil mewn polisi ac ymarfer, llunio cwestiynau ymchwil ac ymgymryd ag ymchwil (e.e. sgiliau a gwybodaeth gweithlu gofal cymdeithasol, staff y sector gwirfoddol, ymchwilwyr prifysgol);
- b) *Cryfhau Galluoedd sefydliadol* i greu a chynnal amgylcheddau ymchwil cymdeithasol sydd wedi eu seilio ar ddulliau ble gall tystiolaeth oleuo polisi ac ymarfer;
- c) *Cryfhau Prosesau sefydliadol* i gefnogi agenda ymchwil gofal cymdeithasol parhaus a mobileiddiad gwybodaeth effeithiol (e.e. dyrannu adnoddau, polisiau a gweithdrefnau, cysylltiadau). [9,10,11]

Cenhadaeth

Bydd Ysgol Ymchwil Gofal Cymdeithasol Cymru yn cyfrannu at gyd-gynhyrchu parhaus o ran ymchwil ragorol ym maes gofal cymdeithasol sydd yn goleuo a chyfoethogi polisi ac ymarfer gofal cymdeithasol yng Nghymru er mwyn cael effaith gadarnhaol ar les pobl ar draws cwrs bywyd (yn blant, pobl ifanc ac oedolion).

NOD 1: Arwain a hyrwyddo datblygiad diwylliant o ymchwilfrydedd (research-mindedness), ymarfer a gyfoethogir gan dystiolaeth, a gweithgaredd ymchwil mewn gwasanaethau gofal cymdeithasol yng Nghymru.

AMCANION

1. Gan adeiladu ar waith blaenorol, datblygu a rhoi ar waith fesul cam system o ymarfer uwch mewn gwasanaethau gofal cymdeithasol yng Nghymru a gyfoethogir gan dystiolaeth.
2. Datblygu, rhoi ar waith fesul cam, ac yna mireinio system genedlaethol bwrpasol o *Fobileiddiad Gwybodaeth* ymchwil ar gyfer ymchwil gofal cymdeithasol sy'n pontio'r byd academiaidd, polisi ac ymarfer .
3. Gweinyddu rhaglen o grantiau ariannu ymchwil sy'n meithrin gallu, yn benodol ar gyfer ymarferwyr, rheolwyr ac addysgwyr ym maes gofal cymdeithasol.

NOD 2: Hwyluso datblygiad gallu ymchwil gofal cymdeithasol mewn ymarfer a'r maes academiaidd drwy ddarparu arweinyddiaeth.

AMCANION

1. Sefydlu hunaniaeth eglur, gydnabyddedig a chlodfawr.
2. Cydweithio i gefnogi gwell gallu yn y seilwaith sefydliadol sydd ohoni, ymchwilwyr gofal cymdeithasol a'r sector gofal cymdeithasol i gysylltu ag ymchwil ag i gynnal ymchwil.
3. Hwyluso cydweithio, oddi mewn i Gymru a rhwng Cymru a phartneriaid yn y DU ac yn rhyngwladol.

NOD 3: Arwain trwy esiampl wrth hwyluso, datblygu a hyrwyddo cynnwys y cyhoedd mewn ymchwil gofal cymdeithasol yng Nghymru sy'n arloesol, ac sydd wedi ei ymgorffori'n iawn.

AMCANION

1. Hyrwyddo ac annog cynnwys y cyhoedd sy'n weithredol, gwybodus ac arloesol ym mhob agwedd briodol o ymchwil gofal cymdeithasol yng Nghymru.
2. Sicrhau bod defnyddwyr gwasanaeth, gofalwyr a'r cyhoedd ehangach yn ymgysylltu'n llawn ac yn weithredol ym mhob gweithgaredd priodol a strwythurau llywodraethu'r Ysgol.
3. Datblygu'r sail tystiolaeth ar gyfer cynnwys y cyhoedd mewn ymchwil gofal cymdeithasol a gweithgareddau perthynol.
4. Gweithio'n agos gyda Chanolfan Cymorth Ymchwil Iechyd a Gofal i hyrwyddo, datblygu a gwella arbenigedd o ran cynnwys y cyhoedd mewn ymchwil gofal cymdeithasol.

NOD 4: Cyfrannu at adnabod blaenoriaethau ymchwil gofal cymdeithasol a'r bylchau gwybodaeth yng Nghymru, a chynorthwyo'r sector i fynd i'r afael â'r meysydd hynny.

AMCANION

1. Datblygu system Cymru gyfan ar gyfer adnabod blaenoriaethau ymchwil a bylchau mewn gwybodaeth.
2. Gweithio gyda'r sector, gan ganfod ffyrdd o fynd i'r afael â bylchau gwybodaeth a adnabuwyd a mwyhau gweithgareddau'r Ysgol drwy fobileiddiad gwybodaeth, ac ymchwil gynradd ac eilaidd.
3. Datblygu rhaglen o ymarfer ac ymchwil sydd yn berthnasol i bolisi (gan sicrhau nad yw'n dyblygu gweithgaredd ymchwil yng Nghanolffannau ac Unedau Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru).

Crynodeb o'r Meysydd Strategaeth

Meysydd Strategaeth	
Nod 1: <i>Maes Strategaeth 1</i>	Datblygu Polisi ac Ymarfer a Gyfoethogir gan Dystiolaeth (DEEP)
Nod 1: <i>Maes Strategaeth 2</i>	Adeiladu ymchwilfrydedd mewn sectorau gofal cymdeithasol
Nod 1: <i>Maes Strategaeth 3</i>	Mobileiddiad gwybodaeth ymchwil
Nod 2: <i>Maes Strategaeth 4</i>	Gwelededd yr Ysgol
Nod 2: <i>Maes Strategaeth 5</i>	Gwaith cydweithredol
Nod 2: <i>Maes Strategaeth 6</i>	Dylanwadu ar bolisi cyhoeddus gofal cymdeithasol
Nod 3: <i>Maes Strategaeth 7</i>	Cynnwys y cyhoedd mewn ymchwil gofal cymdeithasol
Nod 3: <i>Maes Strategaeth 8</i>	Cynnwys y cyhoedd yng ngweithgareddau/prosesau'r Ysgol
Nod 3: <i>Maes Strategaeth 9</i>	Cynnwys y cyhoedd gyda mobileiddiad gwybodaeth ymchwil
Nod 4: <i>Maes Strategaeth 10</i>	Ymchwil gofal cymdeithasol: asesu bylchau a blaenoriaethau
Nod 4: <i>Maes Strategaeth 11</i>	Rhaglen o ymchwil gofal cymdeithasol ar themâu
Nod 4: <i>Maes Strategaeth 12</i>	Cryfhau repertoire methodolegol gofal cymdeithasol

Adran 3: Model Gweithredu'r Ysgol

Mae *Ysgol Ymchwil Gofal Cymdeithasol Cymru* yn adeiladu ar fentrau eraill yng Nghymru, caiff ei oleuo gan gyd-destun polisi cyhoeddus a sefyllfa bresennol ymchwil gofal cymdeithasol ar draws y sector gwasanaethau cymdeithasol ac oddi mewn i sefydliadau ymchwil. Er enghraifft mae ystod o sefydliadau yn ymgymryd â gweithgareddau sy'n ymwneud ag ymchwil gofal cymdeithasol (y llywodraeth, asiantaethau gofal cymdeithasol gwirfoddol a phreifat) defnyddwyr gwasanaeth a gofalwyr, y cyhoedd yn ehangach, sefydliadau cymunedol ac ymchwilwyr (yn sefydliadau addysg uwch ac ymchwilwyr preifat).

O ystyried nodau lluosog a nifer y rhanddeiliaid allweddol, mae model gweithredu *Ysgol Ymchwil Gofal Cymdeithasol Cymru* yn hanfodol bwysig. Bydd yr Ysgol yn gatalydd ac yn alluogydd ac yn tynnu ar egwyddorion ymchwiliad, meddwl trwy systemau, meithrin gallu, cydweithio a chynnwys, a rhoi gwerth ar wybodaeth o wahanol ffurfiau (gweler Tabl 1). Bydd yr Ysgol yn gweithredu yn ôl model prif ganolfan a lloerennau gyda'r Brif Ganolfan wedi ei lleoli yng Ngholeg y Gwyddorau Dynol ac Iechyd Prifysgol Abertawe. Y staff allweddol yw'r Cyfarwyddwr, yr Uwch Swyddog Prosiect a'r Swyddogion Ymchwil a Datblygu Ymarfer.

Bydd cyllid yn cael ei ddyrannu i gefnogi gweithgareddau meithrin gallu, a phrosesau datblygu ymchwil sydd yn cynnwys creu dealltwriaethau ynghylch pa wybodaeth gofal cymdeithasol sydd ei angen, cefnogi ymchwil sy'n seiliedig ar ymarfer a cheisio cyllid i wneud ymchwil. Yn rheiddio o Ganolfan yr Ysgol bydd lloerenni o waith cydweithredol fydd wedi ei negodi gyda sawl partner (h.y. y sector gwasanaethau cymdeithasol, defnyddwyr gwasanaeth a gofalwyr, y cyhoedd yn ehangach, ymchwilwyr, sefydliadau cymunedol a'r sector preifat). Bydd swyddogaeth ddatblygiadol i'r Ganolfan, a bydd hefyd yn bwynt cyswllt ar gyfer asiantaethau gofal cymdeithasol ac ymchwilwyr o ran sicrhau bod data ymchwil ac arbenigedd methodolegol yn hygyrch, a hwyluso cysylltiadau rhwng ymchwilwyr a meysydd ymarfer gofal cymdeithasol sy'n ymwneud â phlant, pobl ifanc ac oedolion.

Yn ychwanegol at gydweithio oddi mewn i Gymru, bydd partneriaethau a phrosiectau ar y cyd yn cael eu datblygu ar draws y DU er mwyn hyrwyddo 'ymchwil gofal cymdeithasol rhagorol sydd yn goleuo a chyfoethogi polisi ac ymarfer gofal cymdeithasol yng Nghymru'.

Tabl 1: Yr egwyddorion sydd yn goleuo gwaith yr Ysgol

- ***Gweithio mewn dull Cymru gyfan*** gan gydnabod unigrywiaeth ddiwylliannol cr amrywiaeth ar draws y wlad
- ***Rhoi gwerth ar y gwanahol ffurfiau ar wybodaeth*** - ymchwil systematig, doethineb ymarferwyr a gwybodaeth sefydliadol a phrofiadau gwirioneddol y bobl sy'n defnyddio gofal a chymorth cymdeithasol a'u teuluoedd
- ***Meithrin gallu*** (lefelau unigol, cyfundrefnol a sefydliadaol)
- ***Ymglymu a chysylltu â phobl Cymru*** mewn ymchwil gofal cymdeithasol gan ddefnyddio egwyddorion craidd Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru wrth ymglymu a chysylltu â'r cyhoedd
- ***Cydweithio a phartneriaethau***
- ***Cymhlethdod a meddwl trwy systemau***

Cyfeiriadau

- [1] Huxley, P. (2009) *Social care research priorities and capacity in Wales- a consultation exercise Final Report*, Prifysgol Abertawe, Abertawe.
- [2] NISCHR ac AHSC, *Mobilising the use of research into practice for impacts on health and wealth – Recommendations of the AHSC Knowledge Transfer Task and Finish Group to NISCHR*, Llywodraeth Cymru. Tynnwyd o: <http://www.healthandcareresearch.gov.wales/uploads/Policy%20%26%20Strategy/Knowledge%20transfer/NISCHR%20AHSC%20Knowledge%20Transfer%20TF%20Recommendations%20Final.pdf>
- [3] Heneiddio'n Dda yng Nghymru, 2014-2019- *Partneriaeth Arloesedd Ewropeaidd ar Heneiddio Egnïol ac Iach*, Tynnwyd o: www.ageingwellinwales.com
- [4] Wiseman, J. (2010) *Dancing with Strangers: Understanding the parallel universes of academic researchers and public sector policy makers*, Occasional Paper No.11, State Government of Victoria Melbourne.
- [5] Llywodraeth Cymru. (2011) *Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy i Gymru: Fframwaith Gweithredu*, Caerdydd.
- [6] *Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014* http://www.legislation.gov.uk/anaw/2014/4/pdfs/anaw_20140004_en.pdf
- [7] Iechyd Cyhoeddus Cymru/Cydgynhyrchu Cymru. (2015) *A Wêl a Gred*, Caerdydd. Tynnwyd o: <http://www.goodpractice.wales/co-production-catalogue-from-wales>.
- [8] Flyvbjerg, B., Landman, T a Schram S. (2012) *Real Social Science: Applied Phronesis*, Cambridge Press, Y Deyrnas Unedig.
- [9] Yr Adran Dros Ddatblygu Rhyngwladol. (2010) *Capacity Building in Research*, Llundain.
- [10] Cooke, J. (2005) A framework to evaluate research capacity building in healthcare, *BMC Family Practice*, 6 (44), pp. 1-11.
- [11] Verity, F. (2007) *Community Capacity Building: A Review of the Literature*, SA Health Department, Adelaide.